

Novi davki.

Komaj je potihnil preširni vrisk nekterih ljudi, da je zbornica gospôska državnega zbora po sprejeti novi zakonski postavi razrušila konkordat, je — kakor sama stara „Pressa“ pravi — finančni minister dr. Brestel s svojimi davkovskimi predlogi kakor „z mrzlo vodo polil srca, ki so ravno pred vročega veselja kipela.“ Na milijone in milijone družih ljudi, ki s svojimi žulji plačujejo davek, so željno čakali: ali bode res, kar nekteri norčavi svobodnjaki trdijo, da po odpravljenem konkordatu nastopi v Avstriji izveličavni čas, po katerem bode hipoma vse bolje? Al glejte čudno naključbo! — 3 dni po tistem dnevu (21. sušca), ki so ga omenjeni svobodnjaki sè zlatimi črkami pisali v prático državno, stopi minister dr. Brestel na oder državnega zbora in, kakor sam pravi, težkega srca zbornici poslancev podaja 5 tabélj, to je, 5 novih postav, na kterih so napisani novi davki in še drugi pomočki, s kterimi minister misli državo saj začasno rešiti denarnih zadrég. Prva postava zadeva davek na kupóne državnih obligacij in pa predelek nekterih državnih obligacij v eno novo obligacijo, da se po tej poti doseže enost (unification) državnega dolgá. Druga postava zadeva davek na premoženje. Tretja: povišanje davka od vsakoršnih loterijnih dobitkov (razun male loterije) od 5 na 15 od sto. Četrta: izdavanje novih bankovcev za 20 milijonov. Peta: prodaj nekterih državnih grajščin, rudnikov itd.

Poslušajmo zdaj samega ministra, kako teh 5 postav izročuje zbornici poslancev sè željo, naj jih potrdi.

Minister začenja svoj govor s tem, da pravi, da državni (cesarski) kasi primanjkuje za letošnje leto 52 milijonov goldinarjev. Dozdaj — pravi — smo leto za letom delali nove dolgove in s tem si čedalje bolj podkopavali kredit. Temu mora enkrat konec biti, sicer gremo čedalje bolj rakovo pot. Skrbeti pa moramo ne le za letos, temuč tudi za prihodnost. Ogerska dežela ni vzela toliko državnega dolgá na se, kakor bi ga bila imela vzeti (rajski sad dvalizma!). Vlada bo si, govori minister na dalje, stroške zmanjšala, da bo uradnikov iz službe izpustila; al oni morajo vendar mirovino (penzijo) dobivati, družim pa, kterim se bode zdaj več dela naložilo, se mora dati viša plača. Če dobro gré, prihranimo prvo leto 2 milijona, in v drugem 4 milijone. Na vsaki način bode za prihodnja 3 leta zmanjkalo 150 milijonov gld. — Na pósodo vzeti teh 150 milijonov — pravi — to ne gré, ker bi si s takim posojilom nakopali 10 milijonov novih obresti (činžev) na leto. Tudi to, da bi za 150 milijonov novih bankovcev izdali, ne gré, kajti ažijo srebernega denarja bi s tem še bolj povišali. Izdajo novih bankovcev si moramo prihraniti do onega časa sile, ako bi se nam kaka nova vojska vnela. Sicer se zdaj še nikjer ne vidi, da bi vojsko dobili; al stanovitnega mirú za prihodnja leta tudi težko moremo upati. Ogri plačajo blizo 12 milijonov manjk državnemu dolgu, kakor bi imeli plačati. Teh 12 milijonov moremo si pridobiti, ako pri državnih obligacijah (kamor pa, na priliko, obligacije zemljiščine odveze in še nektere druge ne spadajo) pri kupónih namesti 7 od sto odbijemo 12 od sto, in tedaj namesti 5 gld. plača država le 4 gld. 40 kr., sicer pa tudi nektere obligacije prenaredi v nove tako, da bi se od njih za vse prihodnje čase le obresti plačevale, obligacije pa lastnikom ne povrnile več nazaj. — Vrh vsega tega naj se prodá državnih grajščin, rudnikov, fužin itd. za 21 milijonov gold. Po vsem tem bi se za prihodnja 3 leta državna primanjka znižala na 70 milijonov gld. — Kako pa — vpraša minister dalje — te dobiti? Ako tisti, ki imajo obligacije, morajo za-

dovoljni biti z manjšimi obresti, treba — pravi minister — da tudi drugi, ki imajo zemljišča (grunt), hiše ali drugo premakljivo premoženje, svoj del plačajo, in to za 3 leta (1868. 1869. 1870.) tako, da 6. del tega davka plačajo meseca rožnika in grudna vsako leto skozi 3 leta. Od vrednosti zemljišč bi plačali za ta 3 leta po 1 gold. 20 kr. od 100 gold., od vrednosti hiš po 90 krajcarjev od 100 gold., od vrednosti premakljivega premoženja (premoženja, ki ga ima kdo v kupčii, obrtnii, fužinarstvu, v izposojenem denarji) pa 1 gold. 50 kr. od 100 gold. Čegar premoženje ne presega 1500 gold., ne plača nič, pa tudi od višega premoženja se odbije 1500 gold. Ves ta davek od premoženja bi utegnil v 3 letih donášati blizo 65 milijonov gld., in tako bi se primanjka zeló pobotala. — Minister sam pripoznava, kako težko bojo zadeli ti davki ljudstvo; al kar naravnost reče, da sila kola lomi. Potem pa si še sam stavi vprašanje: ali čez 3 leta ne bo davkov od premoženja več treba? — a na to vprašanje si sam ne vé gotovega odgovora, ker dandanes nobena živa duša ne vidi v prihodnost. — Tako minister.

Dozdaj še nismo brali nobenega neodvisnega časnika in nismo slišali še nobenega človeka, ki ima srce za kmetiške in hišne gospodarje, da bi pritrdil predlogu ministrovemu, kteri zemljiščem in hišam, ki že tako komaj dihaljo pod bremenom davka, še nove davke naklada. Kaj minister, ko je izdelaval svoj načrt, nikakor ni premislil tega, da državo hoče rešiti s pogubo kmetovalcev, obrtnikov in hišnikov? Saj sta že dva ministra pred njim sama očitno rekla, da zemljiščni davek se ne dá nikakor više napeti! Kaj neki je država potem, ako državljani pridejo celó na beraško palico? Zeló hudo bi tudi marsikoga zadelo to, da se obrestim, ki jih donašajo obligacije, odbije po 12 od 100 gold. Mislimo si le kako vdovo ali pa kakoga siroteka, ki s to mrvico premoženja, ki ga jej je v obligacijah zapustil mož ali so mu ga zapustili staríši, zdaj komaj izhaja, ko le 7 od 100 pušča državi, v prihodnje pa se bi jej moralo puščati 12.

To je gotovo, da je država v denarni stiski in zavoljo trdovratnosti Ogrov še v huji, in da res potrebuje denarja; al vzame naj se tam, kjer so veliki kupi; davek naj se naloží na lišp — kakor v nekterih družih državah — in na potrato, na cigare in tobak, znižajo naj se visoke plače velikašem in mnogi nepotrební stroški. Nadjamo se za trdno, da poslanci, kteri poznajo reve posamnih dežel, bojo z odkritosrčno besedo in kar naravnost — saj kar se zemljišč in hiš tiče — ministru rekli: „ne moremo!“

Socijalno-cerkvene stvari.

O praznovanji nedelj in praznikov.

Kadar kruha manjka, skušajo ga ljudje iskati po vseh kotih, nekteri prav po čudnih potih. In tako je prišlo dandanes tudi to vprašanje na vrsto: ali bi se ne dalo delavcem pomagati, da bi se izbrisali prazniki in nedelje iz pratike in bi se smelo delati vsaki dan v letu, ki ga je Bog dal? Tiste baže ljudje, ki so jim dandanes cerkvene postave hud trn v pèti, merijo tudi na praznike, kakor so „Novice“ že enkrat omenile v obširnem sestavku.

Te dni nam je prišel v roke zvezek časnika „Reform“, kteri tudi to reč pretresa. Šuzelka gotovo stoji v prvi vrsti svobodoljubnih mož, vendar njemu svobodoljubje ni še možganov zmešalo, zato tudi s prepričavno besedo pobija nasprotnike praznikov. Berite, kaj pravi: